

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opera

Agobardus <Lugdunensis>

Parisiis, 1666

Liber contra Iudicium Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14678

*LIBER DE DIVINIS
sententiis digestus, cum brevissimis ad-
notationibus, contra damnabilem opi-
nionem putantium divini iudicij verita-
tem igne, vel aquis, vel conflictu ar-
morum patefieri.*

I. IN nomine Domini Dei & Salvatoris nostri
Iesu Christi (qui est pax nostra, qui que fecit « Ephes. 2. »
utraque unum, & medium parietem inaceriæ «
solvens inimicitiam in carne sua, legem man- «
datorum decretis evacuans, ut duos condat in «
semetipsum in uno novo homine, faciat pacem, «
& reconciliet ambos in uno corpore Deo per «
crucem, interficiens inimicitias in semetipso, «
& veniens evangelizavit pacem vobis, qui lon- «
gè fuistis, & pacem his qui propè. Quoniam «
per ipsum habemus accessum ambo in uno spiri- «
tu ad Patrem.) incipiunt testimonia divina de lit- «
teris evangelicis, & apostolicis, atque prophe- «
ticis, quibus luce clariùs demonstratur contra- «
ria esse reconciliationi generis humani, ac re- «
conciliatori Christo, pugnae domesticæ & con- «
flictus fraterni putantium rerum labentium du- «
bia & occulta posse patefieri, & per res contra- «
rias veritati, veritatem latentem monstrari. «
Nam si omnipotens Deus, mundi conditor & « Hebr. 6. »
rector, iudicij veritatem in rebus latentibus per
mutuas cædes inveniri voluisset, aut permisisset,
nec iudices aut magistros per singulas ur-
bes constitui præcepisset, nec testibus infician-

tes convinci, nec ubi testes defunt, controversiam per iuramentum finire. Sed nec illam legem inter virum & uxorem, si spiritus zelotypiæ virum concitaverit, daret, ut per aquas amarissimas probaretur mulier adultera esse, aut innocens. Vel etiam de invento cadavere hominis occisi juberet propinquioris civitatis principes convenire, & lavare manus, ac protestantes coram Deo dicere quòd manus eorum non effuderint sanguinem innocentem. Neque sanctus & innocens vir David persecutori suo Saul diceret: *Si Deus te incitat contra me, odoretur sacrificio, & cetera.* Sed potius diceret: Mitte unum de tuis qui congregiatur mecum singulari certamine, & probet me reum tibi esse, si occiderit. aut certè: Iube ferrum vel aquas calefieri, quas manibus inlæsus atteret. aut: Constitue cruces, ad quas stans immobilis perseverem.

1. Reg. 26.

II. Cùm autem nihil tale lex divina vel etiam humana sanxerit, & vani homines nominent ista iudicium Dei; unde probari potest iudicium esse Dei, quod Deus nunquam præcepit, nunquam voluit, nunquam denique sanctorum & quorumlibet fidelium exemplis introductum monstratur. Quasi omnipotens Deus animositatibus vel adinventionibus hominum servire debeat, aut ipse sibi contraria agat; ut qui in Lege & in Evangelio præcepit ut diligat homo proximum suum sicut seipsum, iterum, ac si voluntate mutata, cùm cœperint homines contendere inter se de rebus insensibilibus, (de parte videlicet agelli, aut etiam de toto agro; vel si sint plures agri, aut si contentio fuerit de

Matth. 22.

brutis animantibus, cavallis, porcisve, vel undecunque litigaverint homines cupiditate permoti, quod utique forensium est, non religioforum.) invocatus Dominus ostendit justitiam temporalem, vel potiùs vilissimam; quæ nec propriè dicitur justitia, quia nullus inde fit justus; & cum stat unus adversùs alterum, vir scilicet adversùs proximum suum, quem certè sicut seipsum diligere debet, agente Domino conruat unus coram altero, & quem per sanctam legem diligere jusserat, per legem cupiditatis occidi aut prosterni à proximo faciat. Nempe Apostolus ostendit esse legem peccati, & Rom. 7. 8. legem carnis, & legem mortis, ex quibus ista sunt contraria legi spiritus, & legi vitæ. Nam hi qui spiritu Dei aguntur, & idcirco sunt filij Dei, audiunt Apostolum docentem: *Iam 1. Cor. 6. quidem omnino delictum est quòd judicia habetis inter vos? Quare non magis injuriam accipitis? Quare non magis fraudem patimini?*

III. Neque hoc dicimus, quasi judicia inter homines necessaria non sint. Non solùm autem necessaria, verùm etiam bona sunt; sed illa de quibus Dominus Salomoni loquitur: *Quia postulasti, inquit, tibi sapientiam ad discernendum judicium, ecce feci tibi secundùm sermones tuos, & dedi tibi cor sapiens, & intelligens. 3. Reg. 3. Et in alio loco: Multitudo sapientium, sanitas Sapient. 6. est orbis terrarum; & Rex sapiens, populi stabilimentum est. Et iterum: Melior est sapientia Ibid. quàm vires, & vir prudens magis quàm fortis. Audite ergo Reges, & intelligite, discite iudices finium terra. Itémque: Habebo propter hanc (haud dubium quin propter sapientiam) cla-*

Job. 31.

ritatem ad turbas, & honorem apud seniores juvenis, & acutus inveniar in iudicio. De quo beatus quoque Iob fatetur dicens: *Si contempserim subire iudicium cum servo meo, & ancilla mea, cum disceptarent adversum me.* Neque enim sanctus Iob cum servis ancillisque gladiis aut fustibus conflagabat; cum sciret æquitatem non cadibus, sed sapientia & misericordia componendam, quæ per seipsam loquitur dicens: *Meum est consilium, & æquitas, mea est prudentia, mea est fortitudo.* Per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt. Per me principes imperant, & potentes decernunt iustitiam. Hinc autem æterna Dei sapientia indubitanti fide quærenda est, precibus & lectionibus assiduis obtinenda est, Apostolo Iacobo protestante: *Si quis, inquit, vestrum indiget sapientia, postulet à Deo qui dat omnibus affluenter, & non impropert, & dabitur ei. Postulet autem in fide nihil hesitans.* Quòd verò instanti lectione sit eadem sapientia perquirenda, ita Dominus Iosue contestans ostendit: *Confortare igitur, & esto robustus valde, ut custodias & facias omnem legem quam præcepit tibi Moyses servus meus. Ne declines ab ea ad dexteram, vel ad sinistram, ut intelligas cuncta que agis. Non recedat volumen legis hujus de ore tuo: sed meditaberis in eo diebus ac noctibus, ut custodias & facias omnia que scripta sunt in eo.*

Proverb. 8.

Iacob. 1.

Iosue 1.

IV. Neque putandum est, quòd aut in istis bellis domesticis, aut in insidiis latronum, aut quibuslibet rixis civilibus sive domesticis cadat homo, nisi Deo tradente in manus proximi sui; sicut ipse per Prophetam adversum malos pastores

stores loquitur, dicens: *Et pastores eorum non parcebant eis, & ego non parcam ultra super habitantes terram, dicit Dominus. Ecce ego tradam homines, unumquemque in manu proximi sui, & in manu Regis sui; & concident terram, & non eruam de manu eorum. & pascam pecus occisionis propter hoc, o pauperes gregis. Sed & illud in hac sententia notandum est, quod electi dicantur pecora occisionis, sicut & Apostolus de psalmo sumens testimonium dicit: Quia propter te mortificamur tota die, estimati sumus ut oves occisionis. Et in lege præceptum est: Qui percusserit hominem, volens occidere, morte moriatur. Qui autem non est insidiatus, sed Deus illum tradidit in manu ejus; constituam tibi locum quò fugere debeat.*

Zach. vi.

Psa. 43.

Rom. 8.

Exod. 21.

V. Tota namque fide credere debemus, quòd nihil fiat in mundo, nisi Deo aut dispensante, aut permittente; cùm & capilli capitis fidelium omnes numerati sint, & unus ex duobus aut quinque passeribus non cadat in terram sine Deo, & sicut quidam sanctorum ait, *nec folium de arbore sine nutu Dei decidat.* Tamen quia notissimum est bonos à malis interfici, nunquam autem malos à bonis, nisi in bellis publicis & legalibus judiciis, pertinet hoc ad occulta iudicia Dei, quæ sunt sicut abyssus multa, nec est datum hominibus nosse cur omnipotens ita permittat fieri. Solere autem justos ab iniquis interfici testatur & David, super Abner interitu, dicens: *Nequaquam ut mori solent ignavi, mortuus est Abner, sed sicut solent cadere coram filiis iniquitatis, corruit.* Sed, ut diximus, nulli hæc investigare concessum est, quando & ipse

Matth. 10.

August. in Matth. serm. 6.

Psal. 35.

2. Reg. 3.

Rom. 11.

Paulus, ad tertium cœlum raptus, & iterum in paradiso admirans, exclamet, dicens incomprehensibilia esse judicia Dei & investigabiles vias ejus. *Quis enim cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius ejus fuit?*

Job 12.

VI. Hæc piè humilitérque considerantibus apparet non posse cædibus, ferro, vel aqua, occultas & latentes res inveniri. Nam si possent, ubi essent occulta Dei judicia? Deberet ergo inter catholicos & hæreticos tali examine veritas indagari, sicut quidam superbus ac stultus hæreticus Gundobadus Burgundionum Rex tentabat expetere à beato Avito, egregio & orthodoxo prædicatore, qui ejus vesaniam sapientissimè laudabiliterque repressit, atque redarguit. Quòd si talibus adinventionibus, ut sæpe diximus, valerent latentes culpæ inveniri, nec sapientia, nec sapientes, neque judices, neque magistri essent necessarij. Sed quia verissimum est quod de Deo dicitur, *Apud ipsum est fortitudo & sapientia, ipse novit & decipientem & eum qui decipitur*; ab ipso & secundum ipsum quaerenda est rerum & judiciorum veritas. Iam nunc ponendæ sunt ipsæ divinæ sententiæ, & perspiciendum in eis quales auctor earum velit esse, vel quid, aut qualiter agere debeant reconciliati populus acquisitionis, filij resurrectionis, oves summi pastoris, & erga se invicem & erga lupos ac bestias insidiantes.

SEQUUNTUR SENTENTIÆ

Luc. 2.

» Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.

Quando stant duo altrinsecus parati ad mu-

Antiquo populo præceptum, ut qualem quis alteri maculam inflixisset, talem sustinere compelleretur; novo autem, nullum malum inferre, sed illatum æquanimiter tolerare. Qui ergo non solum non resistit, sed etiam modum talionis supergrediens excedit, nec ad antiquum populum pertinet, nec ad novum. Quos jubemur diligere, non permittimur nocentes lædere.

Tribus modis peccatur, cogitatione, locutione, & actione. Patet ergo in cogitatione radicem esse malorum, fructus autem in operatione. Et consequenter veteri populo fructus malorum vetantur, in novo verò radices extirpare jubemur. ideóque apud illos homicidium in reatu erat; apud nos autem ira occulta, & sermo injuriosus. Quapropter qui mentem non purgat à furore, nec manus compescit à cæde, nec cum antiquis legi subditus est, nec cum novis evangelicæ gratiæ libertate donatus.

Matth. 5. » Audistis quia dictum est: Diliges proximum
 » tuum, & odies inimicum tuum. Ego autem di-
 » co vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite
 » his qui oderunt vos, & orate pro persecuti-
 » bus & calumniantibus vos; ut sitis filij patris
 » vestri, qui in cælis est, qui solem suum oriri
 » facit super bonos & malos, & pluit super iu-
 » stos & injustos. Si enim diligitis eos qui vos di-
 » ligunt, quam mercedem habebitis? Nonne &
 » Publicani hoc faciunt? Et si salutaveritis fra-
 » tres vestros tantum, quid ampliùs facitis? Non-
 » ne Ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos perfe-
 » cti, sicut & Pater vester cœlestis perfectus est.
Matth. 6. » Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum,

dimittet & vobis Pater vester cœlestis delicta
 vestra. Si autem non dimiseritis hominibus,
 nec Pater vester dimittet peccata vestra, Om-
 nia ergo quæcunque vultis ut faciant vobis ho-
 mines, & vos facite eis. Hæc est enim lex &
 Prophetæ.

Nulla modo quis potest filius Dei esse, nisi
 imitetur. Qui ergo non imitando, à tanta nobi-
 litate degenerat, non veraciter sed falsò di-
 cit: *Pater noster, qui es in cœlis*. Et ideo non tan-
 tum crudelitate, sed & falsitate damnatur. Si
 non intrabimus in regnum cœlorum, nisi abun-
 daverit iustitia nostra plusquam Scribarum &
 Phariseorum; quanto magis nisi abundaverit
 plusquam Publicanorum & Ethnicorum?

Matth. 5.

Qui perfectionem remunerat, nihil corrup-
 tionem nisi damnationem reservat. Considera,
 o amator rerum periturarum, & neglector
 tui, quia alij in te peccanti potes dimittere, ti-
 bimetipsum non potes. Et quia ad tam grave ma-
 lum nullum majus remedium invenitur, quam
 ut dimittas quæ potes, ut dimittantur tibi quæ
 committere vales, delere non potes.

Qui amat patrem aut matrem plusquam me,
 non est me dignus; & qui amat filium aut filiam
 super me, non est me dignus.

Matth. 10.

Si ille qui patrem matremve plus amat quam
 Deum, non eo est dignus; quanto magis erit
 indignus, si plus amaverit terram, vel por-
 cum? Amplius enim hæc amare convincitur, qui
 pro talibus caritatem, quæ Deus est, offendere
 non veretur.

Amen dico vobis. Nisi conversi fueritis, &
 efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in re-
 gnum cœlorum.

Matth. 18.

Hujus præcepti negligentiam cruciatus inremediabilis & infinitus sequetur. Porta regni cœlestis angusta est: quæ parvulos capit, sed enormes excludit. Qui ergo stat paratus ad eandem, dum non simplicitate parvulorum humilis, sed gigantea ostentatione vult videri terribilis, ab hujus ingressu omnino reicitur.

Festina implere, dum manus & pedes solutos habes; quia venient dies de quibus dices, *Non mihi placent*; ubi ligatis pedibus & manibus mitteris in tenebras exteriores, id est, fugiendi operandique licentia subtrahetur.

Matth. 18. » Domine, quoties peccaverit in me frater
» meus, & dimittam ei? usque septies? Dicit illi
» Iesus: Non dico tibi usque septies, sed usque
» septuagies septies.

Matth. 18. » Serve nequam, omne debitum dimisi tibi,
» quoniam rogasti me usque. Sic & Pater meus
» cœlestis faciet vobis, si non remiseritis unus-
» quisque fratri suo de cordibus vestris. Conver-
» te gladium tuum in locum suum. Omnes enim
» qui acceperint gladium, gladio peribunt. Ha-
» bete inter vos salem, & pacem habete inter
» vos.

Quoniam grave malum est peccanti fratri de corde non ignoscere. Quo fit ut olim per pœnitentiam dimissa peccata, revocentur ad vindictam.

Quantò melior est anima corpore, tantò peior est gladius, quo anima in æternum perimitur, quam quo corpus ad tempus occiditur.

Sicut pulmentum quodlibet absque sale non est aptum & utile; sic omnis virtus, etiam ipsa fides, non valet ad salutem hominis sine pace.

Quis horum trium videtur tibi proximus ^{cc Luc. 10.}
 fuisse illi qui incidit in latrones? Et ille dixit: ^{cc}
 Qui fecit misericordiam in illum. Si filij Abra- ^{cc Ioon. 8.}
 hæ estis, opera Abrahæ facite. Nunc autem ^{cc}
 quæritis me interficere, hominem, qui vera lo- ^{cc}
 cutus sum vobis, quæ audivi à Deo. Hoc Abra- ^{cc}
 ham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. ^{cc}
 Oves meæ vocem meam audiunt, & ego co- ^{cc Ioon. 10.}
 gnosco eas, & sequuntur me. ^{cc}

Si Sacerdos & Levita, qui vulnerato à latro-
 nibus plagas non imposuerunt, sed quia non
 profuerunt, proximi non fuerunt; quanto ma-
 gis illi qui plagas infligunt, proximi non sunt.
 Qui ergo non impertiendo misericordiam à
 proximitate se alienum facit, alienus est & à
 medicamento quod vulnerato jacenti cœlestis
 Samaritanus clementer infudit.

Qui domesticum fidei occidere quærit, non
 est filius Abrahæ, quia hoc Abraham non fecit.
 Facit autem opera patris, id est, diaboli, qui ab
 initio homicida erat. Qui summè bonum pa- ^{Ioa. 8.}
 storem sequuntur, oves sunt; qui autem in
 membris suis illum insequuntur, lupi sunt.

Si quis mihi ministrat, me sequatur; & ubi ^{cc Ioon. 12.}
 sum ego, illic & minister meus erit. ^{cc}

Si qui ministrat, sequitur; qui adversatur, in-
 sequitur.

Mandatum novum do vobis, ut diligatis in- ^{cc Ioon. 13.}
 vicem; sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invi- ^{cc}
 cem. In hoc cognoscent omnes quia mei disci- ^{cc}
 puli estis, si dilectionem habueritis adinvicem. ^{cc}

Non pro his autem rogo tantùm, sed pro eis ^{cc}
 qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut ^{cc}
 omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & ego ^{cc}

Iacob. 1.

» in re, ut & ipsi in nobis unum sint, ut mundus
 » credat quia tu me misisti. Sit autem omnis ho-
 » mo velox ad audiendum, tardus autem ad lo-
 » quendum, & tardus ad iram. Ira enim viri iu-
 » stitiam Dei non operatur.

Si dilectione cognoscuntur discipuli Domi-
 ni, rixis & contentionibus cognoscuntur disci-
 puli diaboli.

Si unitas trahit mundum ad fidem, dissensio
 impellit mundum ad perfidiam.

Iacob. 3.

» Quòd si zelum amarum habetis, & conten-
 » tiones in cordibus vestris, nolite gloriari, &
 » mendaces esse adversus veritatem. Non est ista
 » sapientia defursum descendens, sed terrena,
 » animalis, diabolica. Vbi enim zelus & conten-
 » tio, ibi inconstantia, & omne opus pravam.

2. Tim. 2.

Et Paulus Apostolus ait, *Noli verbis contem-
 dere, ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem
 audientium, de hac sapientia, quæ non est de-
 fursum, sed terrena, atque diabolica fit. Et illud
 quod beatus Paulus insinuat, dicens: Prophana
 autem & inania loqui devita. Multum enim
 proficiunt ad impietatem, & sermo eorum ut can-
 cer serpit.*

Si ergo contentio cordium mendaces osten-
 dit adversus veritatem, & contentio verborum
 subvertit audientes; quantò magis contentio
 manuum & armorum?

Rom. 2.

Non unum opus pravam, aut pars operum, sed
 omne opus, sicut & Paulus ostendit: *His autem
 qui ex contentione, & qui non acquiescunt veri-
 tati, credunt autem iniquitati, ira, & indigna-
 tio, tribulatio, & angustia, in omnem animam
 hominis operantis malum.*

Quæ autem defursum est sapientia, primùm “ Iacob. 3.
 quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, “
 suadibilis, bonis consentiens, plena misericor- “
 diæ, & fructibus bonis, iudicans sine simula- “
 tione. Fructus autem iustitiæ in pace feminatur “
 facientibus pacem. “

Perpende, ô Iudex, quia illa sapientia quæ
 iudicat sine simulatione, dolo, & fraude, paci-
 fica est, & plena misericordiæ.

Vnde bella & lites in vobis? Nonne hinc? ex “ Iacob. 4.
 concupiscentiis vestris, quæ militant in mem- “
 bris vestris? Concupiscitis, & non habetis: “
 occiditis, & zelatis; non potestis adipisci: liti- “
 gatis, & belligeratis, & non habetis, propter “
 quod non postulastis. Petitis, & non accipitis; “
 eò quòd malè petatis: ut in concupiscentiis “
 vestris infumatis. Adulteri, nescitis quia ami- “
 citia huiusmodi, inimica est Dei. “

Vnde sint bella & lites, apertè hîc ostenditur.

Quicumque ergo voluerit amicus esse seculi “ Iac. 4. & 5.
 huius, inimicus Dei constituitur. Agite nunc di- “
 vites, plorate ululantes in miseriis quæ adve- “
 nient vobis. “

Cùm non dicat, *Quicumque est*, sed *Quicun-*
que voluerit amicus esse seculi huius, patenter
 ostendit quia eodem modo quo Dominus adul- Matth. 5.
 terum esse pronuntiat in Evangelio, *qui vide-*
rit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœ-
chatus est eam in corde suo, etiamsi ad expletio-
 nem operis nefarij non pervenerit, quicumque
 vult amicus esse seculi huius, jam adulter est,
 etiamsi non pervenerit ad honores & divitias
 seculi, sicut & Apostolus Paulus non *Qui* 1. Timoth. 8.
sunt, inquit, sed *Qui volunt divites fieri, inci-*

dunt in tentationem & laqueum diaboli, ac per hoc efficiuntur inimici Dei.

1. Petr. 3. » Melius est enim bene facientes (si velit vo-
» luntas Dei) pati, quàm malè facientes.

Hæc sententia demonstrat & benefacientes mala hujus seculi pati, non autem, ut plerique æstimant, solos mala facientes.

1. Petr. 4. » Estote itaque prudentes, & vigilate in ora-
» tionibus. Ante omnia, mutuam in vobismet-
» ipsis caritatem continuam habentes: quia

2. Petr. 1. » caritas operit multitudinem peccatorum. Vos
» autem curam omnem subinferentes, ministrare
» in fide vestra virtutem, in virtute autem scien-
» tiam, in scientia autem abstinentiam, in absti-
» nentia autem patientiam, in patientia autem
» pietatem, in pietate autem amorem fraternita-
» tis, in amore autem fraternitatis caritatem.

Non habet continuam caritatem qui adversus proximum consurgit ad congregandum. Sed & hoc notandum, quia si caritas operit multitudinem peccatorum, rixæ & contentiones cumulant copiam flagitiorum.

Ibid. » Hæc enim omnia si vobiscum adsint & supe-
» rent, non vacuos nec sine fructu vos consti-
» tuent in Domini nostri Iesu Christi cognitio-
» nem. Cui enim non præstò sunt hæc, cæcus est,
» & manu tentans, oblivionem accipiens, pur-

Joan. 3. » gationem veterum suorum delictorum. In hoc
» manifesti sunt filij Dei, & filij diaboli. Omnis
» qui non est justus, non est de Deo; & qui non
» diligit fratrem suum: quoniam hæc est annun-
» tiatio, quam audistis ab initio, ut diligamus al-
» terutrum. Non sicut Cain, qui ex maligno erat,
» & occidit fratrem suum. Et propter quid occi-

bemus, sed neque maledicere, sed è contrario, ex corde benedicere.

Matth. 18.

Væ mundo ab scandalis. Magna cæcitas & profunda miseria! Nondum cognovimus proximum nobis malum fecisse; & nostro malo conamur eum qui fortè innocens est, malefactorum ostendere.

Non solùm flentes facere non debemus; sed è contrario, quoscunque flentes viderimus, flere cum eis & ipsi debemus.

Rom. 15.

» Debemus autem nos firmiores imbecillitatem infirmorum sustinere, & non nobis place-
» re. Vnusquisque proximo suo placeat in bonum
» ad ædificationem. Etenim Christus non sibi

Psalm. 68.

» placuit; sed sicut scriptum est; Improperia im-
» properantium tibi ceciderunt super me. Quæ-
» cunque enim scripta sunt, ad nostram doctri-
» nam scripta sunt; ut per patientiam, & conso-
» lationem scripturarum, spem habeamus.

Non vis ei in bonum placere, contra quem exerto brachio gladium vibrans, aut matarum tenens, stas paratus ad cædendum tam atrociter, ut omni virtute nudatus in terram prosteratur, & se reum fateatur, etiam si non sit.

Rom. 15.

» Deus autem patientiæ & solatij det vobis
» id ipsum sapere in alterutrum secundùm Iesum
» Christum, ut unanimes uno ore honorificetis
» Deum & Patrem Domini nostri Iesu Christi.
» Propter quod suscipite invicem, sicut & Chri-
» stus suscepit vos in honorem Dei.

Vbi contraria sibi homines ore, id est, verbis, opponunt contentionibus, ibi unanimitas animorum esse non potest, ac per hoc à talibus non honorificatur Deus, sed semper inonoratur.

Caritas patiens est, benigna est. Caritas non
 æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non
 est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non ir-
 ritatur, non cogitat malum, non gaudet super
 iniquitatem, congaudet autem veritati, omnia
 suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia su-
 stinet, caritas nunquam excidit.

1. Cor. 13.

Si urgente caritate Christi congruentes &
 contemperati esse debemus proximis, pensan-
 dum est qui surget ad rixas & dissensiones. *Ser-
 vum certè Domini non oportet litigare, sed man-
 suetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum
 modestia corripientem eos qui resistunt.*

2. Tim. 2.

Patiens est, & benigna: quia quos per patien-
 tiam tolerat, per benignitatem amat. Et si is
 qui tolerat, nec tamen diligit, non exercet opus
 caritatis; quantò magis qui nec tolerat. Si ca-
 ritas non irritat, ad irascendum non concita-
 tur, neque gaudet super iniquitate; pensan-
 dum omnino est, quàm longè à caritate sint,
 qui se adversùs invicem provocantes, pro ter-
 rena cupiditate configunt. Caritas non excidit:
 quia semper est in profectu, nunquam autem
 venit in defectu.

Sive enim mente excedimus, Deo; sive so-
 brij sumus, vobis. Caritas enim Christi urget
 nos; æstimantes hoc, quoniam si unus pro om-
 nibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt;
 & pro omnibus mortuus est; ut & qui vivant,
 jam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mor-
 tuus est & resurrexit.

2. Cor. 5.

Ij pro quibus Christus mortuus est, non sibi
 debent vivere, sed Christo. Qui autem Christo
 vivit, nullo modo vult lædere proximum.

Quapropter quærendum est, ille qui paratur ad lædendum proximum, occidendo, aut cædibus prosterneudo, cui vivit, sibi, an diabolo, cùm certum sit eum Christo non vivere.

2. Corin. 13. „ Fratres, gaudete, perfecti estote, exhorta-
 „ mini, idem sapite, pacem habete; & Deus di-
 „ lectionis & pacis erit vobiscum. Omnis amari-
Ephes. 4. „ tudo, & ira, & indignatio, & clamor, & blas-
 „ phemia tollatur à vobis, cum omni malitia.
 „ Estote autem invicem benigni, misericordes,
 „ donantes invicem, sicut & Deus donavit no-
 „ bis.

Perfectorum est idem, id est, unum, non diversa & adversa sapere, & idcirco pacem habere. Qui autem contraria agunt rixando & litigando, perpendant utrum Deus pacis cum illis sit. Et cùm certum sit Deum non habentem, qui vita est animarum, mortuum esse; proculdubio colligitur mortuorum esse mortificare, proximum velle non vivere.

Ephes. 5. „ Estote ergo imitatores Dei, sicut filij carissimi;
 „ & ambulate in dilectione, sicut Christus
Eph. 6. „ dilexit nos. Non est nobis conluctatio adversus
 „ carnem & sanguinem, sed adversus principes
 „ & potestates, adversus mundi rectores tene-
 „ brarum harum, contra spiritalia nequitiae in
 „ cœlestibus.

Hæc sententia, regula est Christianorum, & tam aperta, ut quilibet in ea velut in speculo se valeat considerare.

Philipp. 4. „ Fratres, quæcunque sunt vera, quæcunque
 „ pudica, quæcunque iusta, quæcunque sancta,
 „ quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ,
 „ si qua virtus, si qua laus disciplinæ, hæc cogi-

rate. Quæ & didicistis, & accepistis, & audi-
stis, & vidistis in me, hæc agite; & Deus pacis
erit vobiscum.

Quicumque vult Deum pacis secum habere,
templum videlicet ejus esse, ista agat quæ hæc
sententia docet, ut glorificet & portet Deum in
corpore suo. Quia qui Deum non portat ad vi-
tam suam, portabit inimicum velit nolit ad
mortem suam.

Rogamus vos, fratres, corripite inquietos,
consolamini pusillanimes, suscipite infirmos,
patientes estote ad omnes. Videte ne quis ma-
lum pro malo alicui reddat; sed semper quod
bonum est sectamini in invicem, & in omnes.
Semper gaudete. Sine intermissione orate. In
omnibus gratias agite. Hæc enim voluntas Dei
est in Christo Iesu in omnibus vobis.

Et hæc sententia, regula est Christianitatis.
Sed valde notandum quod jubet hominem
patientem esse ad omnes, non ad amicos tan-
tum. Patientia enim maximè ad inimicos est
necessaria.

Vidi subtus altare animas interfectorum
propter verbum Dei, & propter testimonium
quod habebant, & clamabant voce magna di-
centes: Usquequo Dominus sanctus & verus
non judicas & vindicas sanguinem nostrum de
his qui habitant super terram? Et datæ sunt eis
singulæ stolæ albæ; & dictum est illis ut re-
quiescerent adhuc modicum tempus, donec
impleantur conservi eorum, & fratres eorum,
qui interficiendi sunt, sicut & illi.

Hæc sententia docet tempus vindictæ fide-
lium non esse in præsentem. Nam si sancti pro fi-

de passi quærunt vindictam de persecutoribus ; de quibus utique vindicandi sunt , & non impetrant ; quomodo isti , de quibus agimus , quotienscunque irascuntur proximis , & ad contentionem manuum profiliunt , putant sibi Deum famulari , & amarissimis suis motibus deservire.

Ap: cal. 18.

» Væ , civitas illa magna Babylon , civitas illa
» fortis , quoniam una hora venit iudicium tuum.

Si una hora venturum est iudicium Babylonis , quomodo cives ejus tam frequenter pro se Deum æstimant judicare ? Hæc sententia demonstrat occulta esse iudicia Dei , & impenetrabilia. Vnde constat stultam & superbam esse præsumptionem eorum qui putant impenetrabilia iudicia Dei bellis & cædibus liquidò multiplicari.

Genes. 9.

» Sanguinem enim animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum , & de manu hominis , de manu viri & fratris ejus requiram animam hominis. Quicumque effuderit humanum sanguinem , fundetur sanguis illius. ad imaginem quippe Dei factus est homo.

Hæc prima lex , à Deo data hominibus , prohibet attentissimè humanum sanguinem fundere.

Non omnis qui hominem occiderit , corporaliter occidetur. Sed secundum illud accipiendum est quod Dominus in Evangelio dicit : *Omnis enim qui gladium acceperit , peribit.* Et Apostolus ait : *Quoniam omnis homicida non habet vitam eternam in se manentem.* Quare autem hunc reatum tanta pœna sequatur , hæc causa est , quoniam ad imaginem Dei factus est homo.

Abun-

Matth. 26.

1. 104. 3.

Abundant tabernacula prædonum, & audacter provocant Deum, cum ipse dederit omnia in manu eorum. Quare ergo impij vivunt, sublimati sunt, confortatique divitiis? Semen eorum permanet coram eis, propinquorum turba & nepotum in conspectu eorum. Domus eorum securæ sunt, & pacatæ, & non est virga Dei super eos. Bòs eorum concepit, & non abortivit; vacca peperit, & non est privata fœtu suo. Egrediuntur quasi greges parvuli eorum, & infantes eorum exultant lusibus. Tenent tympanum, & citharam, & gaudent ad sonitum organi. Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.

Hæc sententia indicat temporalem esse malorum felicitatem. Et idcirco errant qui putant singulis hîc retribui quod merentur.

Si habes brachium sicut Deus, & si voce simili tonas? Circumda tibi decorem, & in sublime erigere, & esto gloriosus, & speciosis induere vestibus. Disperge superbos in furore tuo, & respiciens omnem arrogantem humilia. Respice cunctos superbos, & confunde eos, & contere impios in loco suo. Absconde eos in pulverem simul, & facies eorum demerge in foveam. Et ego confitebor quòd salvare te possit dextera tua.

Qui conflictibus & congressionibus merita hominum se putant posse invenire, habeant brachium sicut Deus, & in voce simili tonent, circumdent sibi decorem, & in sublime erigantur, sintque gloriosi. & tunc poterunt sibi ipsi esse salvatores; impiorum autem & superborum disperfores, humiliatores, contritores, & in foveam demerfores.

Psal. 43. » Non enim in arcu meo confidam, neque gla-
 » dius meus salvabit me; quia salvasti nos de ho-
 » stibus nostris, & eos qui oderunt nos confudi-
 » sti. In Deo laudabimur tota die, & nomen tuum
 » confitebimur in æternum. Veruntamen tu con-
 » fudisti & projecisti nos, & non egredieris in
 » exercitibus nostris. Vertisti terga nostra hosti,
 » & qui oderunt nos diripuerunt sibi. Dedisti nos
 » quasi gregem ad vorandum, & in gentibus
 » dispersisti nos.

Ista sententia insinuat neminem salvum fieri, aut justum vel innocentem demonstrari per armaturam corpoream, ipsum autem Deum non semper in hac vita bonis retribuere merita justitiæ. Vnde & Paulus, qui bonum certamen certavit, cursum consummavit, fidem servavit, repositam sibi dicit coronam justitiæ, non receptam. Nam in præsentì quinquies quadragenas una minùs accepit, ter virgis cæsus, semel lapidatus est, ter naufragium fecit, & omnia illa pericula quæ ipse enumerat, sustinuit.

Psal 78. » Deus, venerunt gentes in hereditatem tuam,
 » polluerunt templum sanctum tuum, posuerunt
 » Hierusalem in acervum lapidum. Dederunt ca-
 » davera servorum tuorum escam avium cælo-
 » rum, carnes sanctorum tuorum bestiis terræ.
 » Effuderunt sanguinem eorum quasi aquam in
 » circuitu Hierusalem, & non erat qui sepeliret.
 » Facti sumus opprobrium vicinis nostris, sub-
 » sannatio & derisio his qui in circuitu nostro
 » sunt.

Hæc sententia eadem ipsa demonstrat quæ & superior.

Quis ascendet in montem Domini? aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens manibus & mundo corde, qui ingreditur sine macula, & operatur justitiam, loquitur veritatem in corde suo, qui non est facilis in lingua sua, neque fecit amico suo malum, & opprobrium non sustinuit super vicinum suum. Qui negligit damnum propter amicum suum, justus est; iter autem impiorum decipiet eos. Melior est patiens viro forti; & qui dominatur animo suo, expugnatore urbium. Arma, & gladij in via perversi, custos autem animæ suæ longè recedit ab eo. Cùm ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas, & in ruina ejus ne exultet cor tuum; ne forte videat Dominus, & displiceat ei, & auferat ab eo iram suam.

Videat bellator fraternus, si sit innocens manibus, mundo corde, & faciat omnia quæ sequens sententia enumerat.

Non solum melior, sed nec bonus vult esse, qui per patientiam non dominatur animo suo. Qui cum proximo decertat propter animal brutum, nec modicum damnum vult negligere propter Deum.

Erue eos qui ducuntur ad mortem, & qui detrahuntur ad interitum liberare ne cesses. Si dixeris, Vires non suppetunt: qui inspector est cordis, ipse intelligit, & servatorem animæ tuæ nihil fallit, reddetque homini juxta opera sua. Vidi sub sole in loco judicij impietatem, & in loco justitiæ iniquitatem. Et dixi in corde meo: Iustum & impium judicabit Deus, & tempus rei omnis tunc erit. Verti me ad alia, & vidi calumnias quæ sub sole geruntur, & la-

“ Psal. 23.

“ Psal. 14.

“ Prov. 12.

“ Prov. 16.

“ Prov. 22.

“ Prov. 24.

“ Prov. 24.

“ Eccle. 3.

“ Eccle. 4.

» crymas innocentium, & consolari eos nemi-
 » nem, nec posse resistere eorum violentiæ cun-
 » ctorum auxilio destitutos.

Non solùm debes non ducere ad mortem, ve-
 rùm etiam eos qui ducuntur eruere, si non vis
 ut reddat tibi Dominus secundùm opera tua.

Psal. 42.

Quando Dominus inter justum & impium
 discreverit, tempus omnis rei tunc erit, non
 modò. quod tempus desiderans Ecclesia, ro-
 gat Dominum, dicens: *Indica me, Deus, &*
discerne causam meam de gente non sancta.
 Quam rem si homines saltem justificare valuis-
 sent, non essent mala quæ sequentes sententiæ
 enumerant.

Eccle. 5.

» Si videris calumnias egenorum, & violenta
 » judicia, & subverti justitiam in provincia, non
 » mireris super hoc negotio: quia excelfo alius
 » excelsior, & super hos quoque eminentiores
 » sunt alij.

Excelsus quippe super excelsos hæc respicit
 Deus, qui angelos suos super iudices & Reges
 terræ præposuit: qui possunt utique prohibere
 injustitiam, & magis in terra valere quàm
 quævis hominum potestates. Sed quoniam
 servat in fine iudicium & consummationem
 mundi, quando matura seges fuerit, & messor-
 es venerint, iussurus est ut separetur triticum
 & lolium tradatur incendio; ideo nunc expe-
 ctat, & differt sententiam, quandiu ager mundi
 istius plenius excolatur.

Eccle. 7.

» Iustus perit in justitia sua, & impius multo vi-
 » vit tempore in malitia sua.

Dei in occulto sapientia est & tribulare
 nunc sanctos ut recipiant mala in vita sua, &

peccatores non visitare pro scelere & quasi ad vindictam reservare; ut & illis possit aeterna bona restituere, & his mala inferre perpetua.

Melius est secundum voluntatem Dei ut justus pereat in justitia sua, quam ut impium occidat propter malitiam illius. Et quia ita fit, ideo provenit quod sequens sententia dicit.

Sunt justus quibus multa proveniunt, quasi opera egerint impiorum; & sunt impij qui ita securi sunt, quasi justorum facta habeant.

Inter ceteras vanitates quae in mundo vario feruntur eventu, etiam hoc deprehendi, quod justis ea frequenter eveniunt, quae impiis evenire debuerant, & impij tam feliciter in hoc mundo degunt, ut eos putes esse justissimos.

Nescit homo utrum amore an odio dignus sit; sed omnia in futuro servantur incerta, eò quod universa aequè eveniant justo & impio, bono & malo, mundo & immundo, immolanti victimas, & sacrificia contemnti. Sicut bonus, sic & peccator; ut perjurus, ita & ille qui verum dejerat. Hoc est pessimum inter omnia quae sub sole fiunt, quia eadem cunctis eveniunt.

Si omnia futuro servantur incerta, mira fatuitas quorundam, qui certaminibus execrandis putant se de incertis facere certa.

Verti me ad aliud; vidique sub sole, nec velocium esse cursum, nec fortiū bellum, nec sapientum panem, nec doctorum divitias, nec artificum gratiam, sed tempus casumq; in omnibus. Nescit homo finem suum. Sed sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aves comprehenduntur laqueo, sic capiuntur homines tempore malo, cum eis extemplo supervenerit.

Rom. 2.

Hæc sententia non denegat providentiam sed docet exitus rerum hominibus esse incertos. Epistola ad Romanos huic loco congruit: quia non volentis, neq; currentis, sed miserentis Dei fit. Quod autem ait, *Non est sapientibus panis*, multorum cotidie probatur exemplo, qui cum sapientissimi sint, necessariis indigent, & eruditum virum latere in obscuro, persecutiones pati, & non solum in populum gratiam non habere, sed inopia & egestate tabescere. Hæc autem fiunt, quia incerto statu fluunt omnia, & non est in præsentis meritorum retributio, sed in futuro.

Eccle. 10.

Est malum quod vidi sub sole, quasi per errorem egrediens à facie principis; positum stultum in dignitate sublimi, & divites cadere deorsum. Vidi servos in equis, & principes ambulantes quasi servos super terram.

Et hanc ergo iniquitatem se in seculo perspexisse commemorat quod videatur injustum Dei esse iudicium, & sive per ignorantiam, sive absque ejus fieri voluntate, ut vel in mundi potestatibus, vel in Ecclesiæ principatu, sæpe hi qui divites in sermone sunt atque sapientia, divites etiam in operibus bonis, ignobiles sedeant, & imprudens quisque in Ecclesia teneat principatum. hoc autem fieri à vultu ejus qui in seculo habet potestatem, dum potentes quosque & doctos premat, nec eos in populis apparere permittat; illos verò quos scit esse imprudentes, in Ecclesiis faciat esse majores, ut cæci à cæcis ducantur in foveam.

Hab. 1.

Quare ostendisti mihi iniquitatem, & labo-

rem, videre prædam, & iniustitiam contra me? «
 & factum est iudicium & contradictio poten- «
 tior. Propter hoc lacerata est lex, & non perve- «
 nit usque ad finem iudicium: quia impius præ- «
 valet adversus justum, propterea egreditur «
 iudicium perversum. «

Hæc loquuntur nescientes iudicia Dei inve-
 stigabilia, & profundum divitiarum sapientiæ &
 scientiæ ejus, quòd non ita videat Deus, ut vi-
 det homo. Homo tantùm præsentia respicit,
 Deus futura & æterna cognoscit. Communis ad
 Deum querela sanctorum est, quare contra eos
 injustum iudicium fiat, & innoxium in persecu-
 tionibus sanguinem fundant; ac si quando ante
 tribunal steterint iudicum secularium, iudex
 acceptis muneribus condemnet infontem, &
 reum liberet, quod quidem non solùm de iudi-
 cibus seculi, sed interdum de Ecclesiæ quoque
 principibus dici potest, quòd propter munera
 lacerent legem, & non perducant usque ad fi-
 nem iudicium, & impius prævaleat adversus
 justum, & magis in iudicio peccatum divitis quàm
 pauperis veritas defendatur, unde querimonia
 est iudicium exire perversum. Non debemus su-
 per hac rerum inæquitate turbari, videntes &
 in principio mundi ab impio Cain interfectum
 Abel justum, & postea exulante Iacob regnare
 in domo patris Esau. Ægyptij luto & latere af-
 fligunt filios Israël.

Quare non respicis super iniqua agentes, & «^{Hab. 1.}
 races devorante impio justiore se? Et facies «
 homines quasi pisces maris, & quasi reptile non «
 habens principem. «

Dominus noster sciens clementiæ suæ pon-

dera atque menfuras , interdum non exaudit clamantem , ut eum probet , & magis provocet ad rogandum , & quasi igne excoctum , iustiozem & puriozem faciat. Quod intelligens Apoftolus , *secundum id quod misericordiam consecutus à Domino*, ait, *non defcimus*; & benedicit Deum in omni tempore , & scit quia qui perseveraverit usque in finem , hic salvus erit.

2. Cor. 4.

Matth. 10.
& 24.

Mich. 4.

Psalm. 45.

„ De Sion egredietur lex , & verbum Domini de Hierusalem , & iudicabit inter populos multos , & corripiet gentes fortes usque in longinquum , & constabunt gladios suos in vomeres , & hastas suas in ligones , non sumet gens adversus gentem gladium , & non discent ultra belligerare. Venite & videte opera Domini , quæ posuit prodigia super terram , auferens bella usque ad finem terræ. Arcum conteret , & confringet arma , & scuta comburet igni.

Heu , proh dolor ! jam in multis gentibus factum est , ut bellandi studio cessante , agriculturæ operam dent , propter quam etiam arma in utensilia versa sunt ; & adhuc Burgundionibus necesse est , propter assidua domestica bella , ut falces , ligones , ac vomeres conflentur in gladios.

Psalm. 45.
& 72.

„ Vacate & videte quoniam ego sum Deus. Mei autem penè vacillaverunt pedes , penè effusi sunt gressus mei. Quia æmulatus sum contra iniquos , pacem peccatorum videns , quod non recogitaverint de morte sua , & firmata sint vestibula eorum. In labore hominum non sunt , & cum hominibus non flagellabuntur. Idcirco nutriti sunt ad superbiam , circumdederunt iniquitatem sibi , processerunt à pinguedine oculi

eorum, transferunt cogitationes cordis, inrife-
runt, & locuti sunt in malitia, calumniam de
excelso loquentes.

Quæ & ista sententia dicit, etiam corporali-
ter ex parte facta fuissent, si Burgundiones ad-
quievissent.

